

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง แนวทางการควบคุมดูแลสุขลักษณะการปรุงประกอบอาหารภายในและภายนอกเรือนจำ
ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

กรมเอ กระทรวงเอ ได้มีหนังสือที่ ยช ๐๗๐๕.๒/๓๓๘๘๖ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ เพื่อขอหารือประเด็นตามกฎกระทรวงสุขลักษณะสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ออกกฎกระทรวงสุขลักษณะสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ ปัจจุบันประชาชนนิยมบริโภคอาหารปรุงสำเร็จ สถานที่จำหน่ายอาหารจึงมีผลกระทบต่อสุขภาพ เนื่องจากสถานที่จำหน่ายอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนและเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคที่มีอาหารและน้ำเป็นสื่อ เพื่อให้สถานที่จำหน่ายอาหารมีสุขลักษณะที่ดีและลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค สมควรกำหนดมาตรการในการจัดการสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร นั้น กรมเอ จึงขอหารือว่าการปรุงประกอบอาหารภายในเรือนจำและภายนอกเรือนจำ ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ภายใน ส่วนราชการเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังหรือญาติที่มาเยี่ยมผู้ต้องขัง อยู่ในขอบข่ายตามกฎกระทรวงสุขลักษณะสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือไม่

กรมอนามัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมเอ มีความเห็นดังนี้

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สถานที่จำหน่ายอาหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้หรือทางสาธารณะที่จัดไว้เพื่อประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จและจำหน่ายให้ผู้ซื้อบริโภคได้ทันที ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยจัดให้มีบริเวณไว้สำหรับการบริโภค ณ ที่นั้น หรือนำไปบริโภคที่อื่นก็ตาม โดยมีเจตนารมณ์ในการควบคุมสถานที่จำหน่ายอาหาร เช่น โครงสร้าง ภาชนะอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ การปรุงประกอบอาหาร และระบบกำจัดของเสียและสิ่งปฏิกูลมูลฝอย เป็นต้น

มาตรา ๓๘^๒ กำหนดให้ผู้ที่ต้องการจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสิร์ฟอาหารที่มีพื้นที่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร และมีใช้เป็นการขายของในตลาดต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นและกรณีที่มีพื้นที่ไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนการจัดตั้ง และมาตรา ๓๙ กำหนดให้ผู้ที่ได้รับ

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สช ๐๙๔๕.๐๔ / ๑๐๙๑๒ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงอธิบดีกรมเอ

^๒ มาตรา ๓๘ ผู้ใดจะจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสิร์ฟอาหารในอาคารหรือพื้นที่ใดซึ่งมีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตรและมีใช้เป็นการขายของในตลาด ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ถ้าสถานที่ดังกล่าวมีพื้นที่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตร ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพื่อขอรับหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา ๔๗ ก่อนการจัดตั้ง

มาตรา ๓๙ ผู้จัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสิร์ฟอาหาร ซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๕๖ หรือหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา ๔๗ และผู้จำหน่าย ทำ ประกอบ ปรุง เก็บหรือเสิร์ฟอาหารในสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสิร์ฟอาหารตามมาตรา ๓๘ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา ๔๐ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้ง

ใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้ง ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติของท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๐ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้ง

กฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑

ในกฎกระทรวงนี้มีบทบัญญัติให้สถานที่จำหน่ายอาหารต้องมีการจัดการให้ถูกสุขลักษณะ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ หมวด ๑ สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร การจัดการส้วม การจัดการมูลฝอย น้ำเสีย หมวด ๒ สุขลักษณะของอาหาร กรรมวิธีการทำ ประกอบ หรือปรุง การเก็บรักษา และการจำหน่ายอาหาร หมวด ๓ สุขลักษณะของภาชนะ อุปกรณ์ และเครื่องใช้อื่น ๆ หมวด ๔ สุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบกิจการ และผู้สัมผัสอาหาร ทั้งนี้ มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมดูแลสถานที่จำหน่ายอาหารให้มีการดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะ ป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโรค สารเคมีหรือโลหะหนัก รวมทั้งการป้องกันความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคที่มีอาหารและน้ำเป็นสื่อ อันจะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนและการอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากผู้จัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารฝ่าฝืนหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามกฎกระทรวงนี้จะมีโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ตามมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อหารือ

การปรุงประกอบอาหารภายในเรือนจำและภายนอกเรือนจำ ซึ่งมีลักษณะเป็นการจัดสวัสดิการ และการสงเคราะห์ภายในส่วนราชการเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังหรือญาติที่มาเยี่ยมผู้ต้องขัง อยู่ในขอบข่าย ตามกฎกระทรวงสุขลักษณะสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ หรือไม่

ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

กรมอนามัยได้พิจารณาประเด็นข้อหารือและข้อเท็จจริงแล้ว พบว่า กรมเอ มีการปรุงประกอบอาหาร ๒ ส่วน คือ

๑) การปรุงประกอบอาหารภายในเรือนจำ โดยจากข้อเท็จจริงที่ได้สอบถามเพิ่มเติม พบว่า การปรุงประกอบอาหารภายในเรือนจำ ผู้ต้องหาเป็นผู้ประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จให้กับผู้ต้องขัง รับประทานภายในเรือนจำและไม่ได้เป็นการจำหน่ายอาหารให้กับผู้ต้องขัง ในกรณีนี้ไม่เข้าข่ายเป็นสถานที่จำหน่ายอาหาร ตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงไม่ต้องขอรับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๓๘ ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วย แต่ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองดูแลสุขภาพของผู้ต้องหา กรมเอสามารถนำหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาปฏิบัติให้ถูกต้องตามสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ในการปรุงประกอบอาหารภายในเรือนจำด้วยก็ได้

๒) การปรุงประกอบอาหารภายนอกเรือนจำ โดยจากข้อเท็จจริงที่ได้สอบถามเพิ่มเติม พบว่า ร้านค้าสวัสดิการของกรมเอหรือร้านค้าประเภทอื่นๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณโดยรอบเรือนจำ มีการประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จ มีลักษณะของการจำหน่ายอาหารให้ผู้ซื้อซึ่งเป็นบุคคลภายนอกสามารถบริโภคได้ทันที รวมทั้งมีพื้นที่ไว้สำหรับการบริโภคด้วย ในกรณีนี้เข้าข่ายเป็นสถานที่จำหน่ายอาหารตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และแม้ว่าสถานที่จำหน่ายอาหารดังกล่าวจะเป็นร้านค้าสวัสดิการของกรมเอที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสวัสดิการภายในส่วนราชการ กรมเอ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้มีบทบัญญัติกำหนดข้อยกเว้นให้หน่วยงานราชการที่ดำเนินกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารไม่ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นไว้แต่อย่างใด ดังนั้น ผู้จัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหาร ดังกล่าวข้างต้นนี้ ที่มีพื้นที่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร ต้องขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่หากสถานที่จำหน่ายอาหารมีพื้นที่ไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร ต้องขอรับหนังสือรับรองการแจ้งต่อเจ้าพนักงาน

ท้องถิ่นก่อนเริ่มประกอบกิจการแล้วแต่กรณีตามมาตรา ๓๘ ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ และตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๔๐ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งด้วย

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขหรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

